

В процесі формування у студентів одного і того ж денотативного содержания різними стилістическими засадами використовуються когнітивна і комунікативна природа наукового тексту [6].

Література:

1. Вьотський Л. С. Мышление и речь. – М.: Лабиринт, 1999. – 352 с.
2. Гагарина М. А., Дубинина Г. А. Реализация компетентного подхода при преподавании общепрофессиональных дисциплин на иностранном языке: сб. науч. ст. по материалам Межвузовского круглого стола с международным участием «Особенности профессионального становления личности студента – будущего специалиста в области экономики и финансов». – М.: Финуниверситет, 2011. – с. 57– 61.
3. Дубинина Г. А. Оценка результатов обучения продуктивным видам иноязычной речевой деятельности // Приоритетные направления в обучении иностранным языкам. – М.: ИПК МГЛУ «Рема», 2011. – с. 175–188. – (Вестн. Моск. гос. Лингвист.ун-та; вып. 12(618). Серия Педагогические науки).
4. Исаева Л.Б. Обучение иностранных студентов в технических вузах: актуальность, проблемы/ Исаева Л.Б. // Вестник Каз. технолог. ун-та. – 2010. – №7 – с.427 – 431.
5. Литвинко Ф. М., Коммуникативная компетенция: принципы, методы, приемы формирования: сб. науч. ст. / Белорус. гос. ун-т; в авт. ред. – Мн., 2009. – Вып. 9. – 102 с.
6. Общеввропейские компетенции владения иностранным языком: Изучение, преподавание, оценка. – М.: МГЛУ, 2003. – 256 с.

Професійне мовленнєве спілкування: психолінгвістичний аспект

Кісіль Л.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

e-mail: ludmilakisil@yahoo.com

Розгляд моделей породження мовленнєвого висловлювання (усного і писемного) у професійних ситуаціях, виділення груп навичок, актуальних для процесу навчання української/російської мови як засобу професійного спілкування – ось далеко не повний перелік проблем, що мають провідне значення для методики навчання професійного діалогічного мовлення іноземних студентів.

У наукових розвідках проблеми формування професійної мовленнєвої діяльності нам вважається раціональним застосовувати діалектичний метод сходження від абстрактного до конкретного: від загального поняття діяльності до пізнавальної діяльності, від мовленнєвої діяльності до структурних рівнів пізнавальної діяльності і до аналізу співвідношення структурних рівнів та

мовних засобів, що застосовуються в їх межах. Доцільно застосовувати поняття діалогічності. Діалогічне мовлення – мовлення підтримувальне; співрозмовник ставить у процесі його уточнювальні питання, подає репліки, може допомогти закінчити думку (або переорієнтувати її) [3 : 200]. Різновидом діалогічного спілкування є бесіда, під час якої діалог набуває тематичної спрямованості.

Значення ж самого діалогу в рішенні проблем розуміння і комунікації виявили ще герменевтики. М.Бахтін застосовував принцип діалогічності для дослідження словесної творчості, однак науковець вважав діалогічними за своєю суттю лише гуманітарні науки. «Точні науки – це монологічні форми знання: інтелект споглядає речі і висловлюється про них. Тут тільки один суб'єкт – той, хто пізнає (споглядає) і говорить (висловлюється). Йому протистоїть безмовна річ... Суб'єкт як такий не може сприйматися і вивчатися як річ, бо як суб'єкт він не може, залишаючись суб'єктом, стати безмовним, отже, пізнання його може бути тільки монологічним... » [1: 363].

Діалогічність виражається не лише в змісті знання, а перш за все у самому пізнавальному механізмі, у розчленуванні пізнавальної діяльності на два взаємодіючих рівня, один з яких (керуючий) найбільш репрезентує переформульовані методологічні знання, уже накопичені наукою; інший же (предметний) є в більшому ступені індивідуальним пізнанням суб'єкта. Діалогічність мовленнєвої діяльності в рамках цих рівнів виявляється в її питально-відповідній формі. Е. Палихата зазначає, що усна форма мовленнєвої діяльності, наразі й діалогічного мовлення має такі характеристики: а) багатство інтонаційного оформлення; б) велику частину паралінгвістичної інформації (міміка, жести); в) певний темп, інакше втратиться тимчасовий зв'язок із ситуацією; г) високий ступінь автоматизованості, на чому базується темп; г) контактність із співрозмовником; д) специфічний набір мовленнєвих засобів і своєрідну структуру; е) лінійність у часі, оскільки не можна повернутися до будь-якого відрізка мовлення [2:71-77]. Зрозуміло, що значення професійних умов і найближча професійна ситуація спілкування визначає

структуру висловлювання, відбиваючи характер діалогічної поведінки співрозмовників.

Існує також значна кількість чинників, що впливають на успішність аудіювання і говоріння у процесі повсякденної ділової комунікації. Впливає швидкість подання мовленнєвих повідомлень (сприятливою умовою є збігання темпу мовлення мовців), тривалість пред'явлення, його кратність, спрямованість уваги. Значимим чинником є наявність або відсутність візуальної опори, її наявність полегшує прийом повідомлення, звертання, інформації, оскільки зоровий канал має більшу пропускну здатність, ніж слуховий.

Поле, що окреслює сферу професійного спілкування, вельми широке, може бути подано тематичними блоками. Іноземні студенти залучені до достатньо активного і багатопланового спілкування з різних аспектів за фахом їхньої майбутньої професії. Позитивним у такому випадку є і те, що вони звикають до професіоналізмів та термінології.

Перевага діалогічної форми спілкування полягає у тому, що студент-іноземець, беручи участь в діалозі, має можливість перепитати, попросити повторити або повернутися до сказаного раніше. Під час аудіювання об'єктом рецепції є мовленнєві сигнали. Щоб зрозуміти всю послідовність речень, з яких складається дискурс, що сприймається, необхідно їх повністю утримувати в пам'яті. І навпаки, чим довше, тим складніше і важче це зробити. При цьому пам'ятаємо, що обсяг оперативної пам'яті обмежений.

Усна мовленнєва діяльність більше, ніж інші види мовленнєвої діяльності (читання, письмо), пов'язана з психічним станом мовця, з його ставленням до цієї діяльності, з його готовністю, бажанням вступити у спілкування з професійною метою. Дослідники визнають особливу важливість суб'єктивного, особистісного чинників у навчанні мовлення і позитивної валентності. Дослідження такої валентності залежить від багатьох умов, серед яких насамперед слід відзначити зняття психологічного бар'єру, створення сприятливих для спілкування обставин у спілкуванні на теми з фаху, наявність

інтересу й мотивації, питання підкріплення, попередження мовних і мовленнєвих помилок під час професійного діалогічного мовлення.

Професійно-комунікативні здібності є прижиттєвим розвитком й удосконаленням специфічних (інтелектуальних, креативних, сенсомоторних тощо) часткових здібностей до певної професійної діяльності, зумовлених сферою виробничо-ділового спілкування. Для здійснення досконалої мовленнєвої комунікації слід спиратися на пам'ять і увагу, без яких професійна діяльність стає принципово неможливою.

Таким чином, психолінгвістичні чинники, що слід враховувати, надзвичайно важливі у процесі навчання професійного мовлення.

Література:

1. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / М.М. Бахтин. - М.: Искусство, 1986. - 445 с.
2. Палихата Е.Я. Диалог в усномовленнєвому спілкуванні / Е.Я. Палихата // Мандрівець. - 2000. - № 1. - С. 71-77.
3. Столяренко Л.Д. Основы психологии: учебн. пособие. - 9-е изд. / Л.Д. Столяренко. - Ростов н/Д.: Феникс, 2004. - 672 с. - (Серия «Высшее образование»).

Изучение глагольных приставок как важный аспект формирования речевой компетенции иностранных учащихся

Ковалева В. М.

*Одесский национальный политехнический университет
г. Одесса, Украина
e-mail: valer-od@mail.ru*

Русский язык обладает безграничными ресурсами в области словообразования, которое представляет собой одно из основных средств обогащения языка. Изучение способа образования слов позволяет выработать у иностранных учащихся умения самостоятельно наблюдать и анализировать языковые факты, догадываться о значении новых слов по словообразовательным элементам.

В связи с изучением в иностранной аудитории специфики категории вида и способов глагольного действия возникает активный интерес к значению глагольных приставок. Как образование, так и адекватное употребление приставочных глаголов представляет собой значительную трудность для